

Sygn. akt III KK 140/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Jarosław Matras

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

Protokolant Teresa Jarosławska

w sprawie **M. J.**

obwinionego z art. 97 kw

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 10 czerwca 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w z dnia 23 grudnia 2013 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w B.

z dnia 28 sierpnia 2013 r.,

uchyla zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego w B. i uniewinnia M. J. od popełnienia zarzucanego mu czynu, zaś kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2013 r., uznał M. J. za winnego tego, że w dniu 1 września 2012 r., około godz. 16.45 w B. przy ul. G., będąc instruktorem nauki jazdy prowadził zajęcia w zakresie części praktycznej szkolenia podstawowego w ruchu drogowym w ten sposób, że przewoził w pojeździe nauki jazdy marki Nissan Micra osobę nieuprawnioną według przepisów § 11 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2012 r., w sprawie szkolenia osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, instruktorów i wykładowców, tj. wykroczenia z art. 97 k.w. i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 200 zł grzywny oraz obciążył obwinionego kosztami postępowania.

Od powyższego wyroku obwiniony złożył apelację, w której zarzucił Sądowi I instancji dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, w sposób chaotyczny i mało czytelny argumentując swoje stanowisko. Powołując się na tak postawiony zarzut wniósł on o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, nie formułując wniosku o orzeczenie następcze.

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 23 grudnia 2013 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, obciążając obwinionego kosztami sądowymi za II instancję.

Wyrok Sądu odwoławczego zaskarżył kasacją wniesioną na korzyść M. J. Prokurator Generalny, który na podstawie art. 111 k.p.s.w., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.s.w. zarzucił temu orzeczeniu rażące naruszenie prawa procesowego i prawa materialnego mające istotny wpływ na treść orzeczenia – art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. i art. 109 § 2 k.p.s.w., polegające na przeprowadzeniu wadliwej kontroli odwoławczej i wydaniu rażąco niesprawiedliwego orzeczenia, utrzymującego w mocy błędny wyrok Sądu Rejonowego w B., skazujący obwinionego z naruszeniem art. 2 § 1 k.w. za czyn z art. 97 k.w., który w chwili orzekania przez Sąd I instancji, wobec zmiany prawa materialnego, nie wyczerpywał ustawowych znamion ww. wykroczenia.

W związku z tym, wniósł on o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku Sądu I instancji i uniewinnienie M. J. od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona na korzyść obwinionego okazała się oczywiście zasadna, dlatego podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Rację ma skarżący, że Sąd Okręgowy w B. nie dostrzegł, iż art. 4 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r., o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw z dniem 4 września 2010 r. wprowadził zmianę w art. 97 k.w., który uzyskał następujące brzmienie: „Uczestnik ruchu lub inna osoba znajdująca się na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, a także właściciel lub posiadacz pojazdu, który wykracza przeciwko innym przepisom ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 poz. 1137 i 1448) lub przepisom wydanym na jej podstawie, podlega karze grzywny do 3 000 zł albo karze nagany”.

Należy podkreślić, że wskazany przepis w tym kształcie obowiązywał w dacie popełnienia zarzucanego obwinionemu czynu, tj. 1 września 2012 r. Natomiast kolejna zmiana art. 97 k.w. wprowadzona na mocy art. 2 ustawy z dnia 23 października 2013 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1446), ograniczyła się do wyeliminowania z dyspozycji tego przepisu wskazania organu promulgacyjnego, w którym została opublikowana ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym, a zatem w sposób istotny nie zmodyfikowała jego brzmienia.

Dlatego też, w dacie zdarzenia pozostawał w mocy § 13 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 października 2005 r. w sprawie szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez kierujących pojazdami, instruktorów i egzaminatorów (Dz. U. z 2005 r. Nr 217, poz.1834 ze zm.), który regulował zasady przewożenia osób w pojeździe, w trakcie szkolenia kandydatów na kierowców. Przepis ten został wydany na podstawie art. 115 ust. 1 pkt 1 - 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, a zatem jego naruszenie w dniu 1 września 2012 r. skutkowało odpowiedzialnością za wykroczenie z art. 97 k.w.

Należy zauważyć, że przed wydaniem orzeczeń przez Sądy obu instancji art. 115 ust. 1 ustawy- Prawo o ruchu drogowym został uchylony przez art. 125 pkt 10 lit. g ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2011 r. Nr 30, poz. 151). Jednocześnie art. 137 cyt. ustawy zastrzegł, iż dotychczasowe

przepisy wykonawcze wydane, m. in na podstawie art. 115 ustawy- Prawo o ruchu drogowym, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie upoważnień określonych w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, nie dłużej jednak niż przez okres 18 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Ustawa ta w analizowanym zakresie, weszła w życie z dniem 19 stycznia 2013 r., na co wskazuje jej art.139. Poza tym, na podstawie art. 32 ust. 2 tejże ustawy, w dniu 13 lipca 2012 r. Minister Transportu Budownictwa i Gospodarki Morskiej wydał rozporządzenie w sprawie szkolenia osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, instruktorów i wykładowców, które w § 11 uregulowało zasady przewożenia osób w trakcie zajęć praktycznych szkolenia podstawowego w ruchu drogowym. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1019). Rozporządzenie to na podstawie § 34 weszło w życie w dniu 19 stycznia 2013 r. i z tą datą nastąpiła utrata mocy obowiązującej art. 115 ustawy- Prawo o ruchu drogowym oraz wydanego na jego podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 27 października 2005 r. w sprawie szkolenia, egzaminowania i uzyskiwania uprawnień przez kierujących pojazdami, instruktorów i egzaminatorów.

Prowadzi to do wniosku, że w dniu 19 stycznia 2013 r. zarzucany obwinionemu czyn, zgodnie z art. 2 § 1 k.w., przestał być wykroczeniem z art. 97 k.w. W związku z tym Sąd Rejonowy orzekając w dniu 28 sierpnia 2013 r. rażąco naruszył te przepisy, nie stosując ustawy nowej, w sytuacji gdy ustawa obowiązująca poprzednio nie była względniejsza dla sprawcy. Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę jedynie w ramach postawionego zarzutu opartego na trzeciej podstawie odwoławczej wskazanej w art. 438 k.p.k., nie dostrzegł potrzeby stosowania przepisów prawa intertemporalnego i powielił błąd Sądu I instancji, wbrew unormowaniu art. 2 § 1 k.w. i art. 97 k.w., co trafnie zarzucił Prokurator Generalny. W ten sposób naruszył on i to w sposób rażący art. 433 § 1 k.p.k. w zakresie w jakim przepis ten stanowi, że sąd odwoławczy orzeka w granicach zaskarżenia, ponieważ w kontrola odwoławcza wyroku Sądu I instancji nie objęła oceny czynu obwinionego, w kontekście przepisów obowiązujących po zmianie stanu prawnego. Należy podkreślić, że te uchybienia miały istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, skoro doprowadziły do utrzymania w mocy wyrok Sądu

meriti, podczas gdy należało go zmienić i uniewinnić obwinionego od popełnienia przypisanego mu wykroczenia

Natomiast nie można się zgodzić ze skarżącym, że w omawianej sprawie doszło do rażącego naruszenia art. 440 k.p.k. Niewątpliwie ze wskazanych wyżej powodów wyrok Sądu odwoławczego należy uznać za rażąco niesprawiedliwy, skoro dotknięty jest on uchybieniami mieszczącymi się we względnych przyczynach odwoławczych (art. 109 § 2 k.p.s.w. w zw. z art. 438 k.p.k.), zaś ich stopień natężenia powodował taką niesprawiedliwość, która jest rażąca i nie można jej pogodzić z zasadami rzetelnego procesu. (zob. postanowienia SN: z dnia 13 grudnia 2013 r., III KK 315/13, Prok.i Pr.-wkł. 2014/3/22, z dnia 2 kwietnia 2012 r., III KK 98/12, LEX nr 1163194, wyrok SN z dnia 28 stycznia 2005 r. V KK 364/04, LEX nr 145153). Jednak Sąd odwoławczy może stosować art. 440 k.p.k. niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, jest to bowiem jeden z przypadków określonych w art. 433 § 1 k.p.k. pozwalających na orzekanie poza granicami środka odwoławczego.

Odnosząc te rozważania do sprawy niniejszej należy zauważyć, że wyrok Sądu I instancji został zaskarżony w całości na korzyść obwinionego, który apelację sporządził osobiście. W związku z tym nie miał on obowiązku, ciążącego na podmiotach wymienionych w art. 427 § 2 k.p.k., wskazania w środku odwoławczym zarzutów stawianych rozstrzygnięciu. Obciążała go jedynie powinność wskazania zaskarżonego rozstrzygnięcia lub ustalenia (art. 427 § 1 k.p.k.), a więc sprecyzowania zakresu zaskarżenia. Apelacja obwinionego spełnia ten wymóg. Skarżąc ustalenia faktyczne, które stanowiły podstawę oceny prawnej jego czynu, objął on zaskarżeniem całość wyroku, co trafnie wskazał we wniosku odwoławczym (art. 447 § 1 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.s.w.). W tym układzie procesowym, zwłaszcza przy uwzględnieniu kierunku środka odwoławczego Sąd Okręgowy mógł skorygować zaskarżone rozstrzygnięcie w ramach zakresu zaskarżenia wywiedzionej apelacji, poprzez zastosowanie art. 2 § 1 k.w., bez konieczności sięgania po art. 440 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 16 listopada 2009 r., IV KK 101/09, OSNKW 2010/1/8).

Nie oznacza to jednak, że przedmiotowa kasacja nie zasługiwała na uwzględnienie w całości, na podstawie art. 535 § 5 k.p.k., bowiem wniosek

zasadniczy rozpatrywanej skargi, w kontekście oceny postawionych w niej zarzutów, w tym akcentowanego błędu pierwotnego Sądów obu instancji w postaci rażącej obrazy przepisów prawa materialnego, a to art. 2 § 1 i 97 k.w., jak też braku należytej kontroli instancyjnej tego orzeczenia naruszającego w sposób rażąco dyspozycję art. 433 § 1 k.p.k. jest trafny, a rozstrzygnięcie Sądu kasacyjnego w całości uwzględniło wniesioną przez Prokuratora Generalnego kasację w ramach oznaczonego w tym środku zakresu zaskarżenia i zgodnie z jej kierunkiem.

Trzeba podzielić stanowisko, że „...oczywistą zasadność kasacji wiązać należy przede wszystkim z oceną trafności uchybień, jakie, stosownie do obowiązku wynikającego z treści art. 526 § 1 k.p.k. oraz na podstawach wskazanych w art. 523 § 1 k.p.k., zostały w skardze podane, a które - w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 536 k.p.k.) - rozważane są przez sąd kasacyjny. Jeśli ocena co do zaistnienia przynajmniej jednego uchybienia (art. 436 w zw. z art. 518 k.p.k.), jako powodującego konieczność wzruszenia prawomocnego wyroku w nie mniejszym niż oznaczony w skardze zakresie zaskarżenia i zgodnie ze wskazanym w niej (na korzyść) kierunkiem, nie nasuwa żadnych wątpliwości i zastrzeżeń, których wyjaśnieniu służy przeprowadzenie w tej kwestii rozważań w toku kontradyktoryjnej rozprawy, to określony przepisem art. 535 § 3 k.p.k. (aktualnie art. 535 § 5 k.p.k. – uwaga SN) warunek uwzględnienia kasacji w całości wobec jej oczywistej zasadności jest spełniony (zob. wyrok SN z dnia 26 stycznia 2001 r., IV KKN 578/00, OSNKW 2001/5-6/49).

Z tych powodów Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego uchylił zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Rejonowego i uniewinnił M. J. od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia z art. 97 k.w. wobec faktu, że sygnalizowana wyżej zmiana stanu prawnego spowodowała, iż zachowanie obwinionego nie stanowiło czynu zabronionego pod groźbą kary w rozumieniu art. 1 § 1 k.w.

Orzeczenie o obciążeniu Skarbu Państwa kosztami postępowania oparto o przepis art. 118 § 2 k.p.s.w.

